

15-13
16/07/19

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

Министър на икономиката

Изх. № 02-00-41
Дата 31.07.2019

ЧРЕЗ
Г-ЖА ЦВЕТА КАРАЯНЧЕВА
Председател на 44-то
Народно събрание

ДО
Г-Н ГЕОРГИ СТОИЛОВ
Народен представител
от ПГ БСП за България

Г-Н ДИМИТЪР ДАНЧЕВ
Народен представител
от ПГ БСП за България

Г-Н ИВАН ИВАНОВ
Народен представител
от ПГ БСП за България

На Ваш изх.№ 954-06-696 от 16.07.2019 г.

ПИСМЕН ОТГОВОР НА ВЪПРОС

ОТНОСНО: Контрол върху изпълнението на проекти по Оперативна програма „Иновации и конкурентоспособност“ 2014-2020

УВАЖАЕМИ ГОСПОДА,

В отговор на поставения от Вас парламентарен въпрос относно контрола върху изпълнението на проекти по Оперативна програма „Иновации и конкурентоспособност“ 2014-2020, Ви информирам за следното:

- 1) Как се осъществява контролът върху финансираните проекти, задължителните за постигане резултати/индикатори;

Наблюдението върху изпълнението на проектите и верификацията, които се осъществяват от Главна дирекция „Европейски фондове за конкурентоспособност“ в качеството си на Управляващ орган на Оперативна програма „Иновации и конкурентоспособност“ 2014-2020 (ОПИК) и Оперативна програма „Инициатива за малки и средни предприятия“ (ОПИСП) се разглеждат от гледна точка на управление на ниво приоритетни оси, процедури и на сключени договори за безвъзмездна финансова помощ, както и контрол върху програмиране и подбор на проектите и договорите като цялостен процес. При осъществяване на своите функции като УО на ОПИК и ОПИСП, ГД ЕФК стъпва на приложимото национално и европейско законодателство, регламентиращо сферата на Европейските структурни и инвестиционни фондове.

Предоставянето на безвъзмездна финансова помощ (БФП) е процес, който включва определени дейности и процедури осъществявани от УО, от програмиране на процедурите за предоставяне на БФП, оценяване на подадените проектни предложения по обявените за кандидатстване процедури, наблюдение на изпълнението на договорите за БФП, предварителен и/или последващ контрол за законосъобразност на процедурите за избор на изпълнител и управление на риска на целия процес. Чрез използване на нормативен и административен инструментариум УО цели постигане на по-висока степен на оптимизация на контрола на процесите за предоставяне на БФП, наблюдение на изпълнението на договори за БФП и управлението на риска. Създадена е организация по идентифициране, оценяване и наблюдение на различните видове рискове, които могат да повлияят върху постигането на стратегическите и оперативните цели на УО на ОПИК и съответно въвеждането на необходимите дейности и механизми за контролиране на равнището на риск и намаляване на ефектите от него.

Контролът върху изпълнението на проекти, финансирани със средства от ОПИК на ниво сключен договор, се осъществява чрез постоянно наблюдение на изпълнението и верифициране на отчетените дейности и разходи от бенефициентите от екипи по процедури, съставени от експерти, определени със заповед на Ръководителя на УО в съответствие с техните компетенции и вменените им функции. Процесът на наблюдение върху изпълнението на проекти включва извършването на проверки от служителите на УО, като техният обхват и процес е подробно описан в Наръчника по ОПИК. Проверките се извършват съгласно член 125, параграфи 4, 5, 6 и 7 от Регламент (ЕС) № 1303/2013 и включват административните (технически и финансови) и физическите аспекти на операциите. Проверките следва да гарантират действителност на извършените и декларираните разходи, точност на исканията за плащане, представени от бенефициента и съответствието на разходите по договора/заповедта за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ в съответствие с общностните и националните правила. Основна част от проверките са процедурите, свързани с избягване на двойно финансиране на проектите.

С цел постигането на ефективно наблюдение и контрол върху правилното и законосъобразно изпълнение на проектите и добро стопанско управление е въведена система за проверка на две нива, която включва първа проверка от едно административно звено от структурата на ГД ЕФК и втора проверка, от експерт от друго административно звено от ГД ЕФК. Така е създаден добре работещ механизъм за управление на риска, контрол и ефективно прилагане на пропорционални мерки за управление на процесите и идентифициране на рисковете от измама. Проверките, свързани с наблюдение на изпълнението на договори за БФП включват:

а) административни проверки по отношение на всяко искане за плащане, представено от бенефициентите;

б) проверки на място на отделните проекти за изпълнението на договорите/заповедите за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ.

Верификацията на съфинансираните продукти, услуги и строителство/СМР се извършва съгласно чл. 125, т. 4 (а) от Регламент (ЕО) 1303/2013, съгласно който УО е отговорен за управлението и изпълнението на оперативната програма в съответствие с принципите на добро стопанско управление. Управляващият орган проверява дали съфинансираните продукти и услуги са доставени и дали разходите, декларирани от бенефициентите, са били заплатени и дали съответстват на приложимото законодателство, на оперативната програма и на условията за подпомагане на операцията. Верификацията включва проверка на всички аспекти на отделния проект: административен, технически, финансов и физически. Верификацията се извършва чрез административна/документална проверка и проверка на място.

В хода на верификацията на всеки финален отчет, експертите осъществяващи съответните проверки, извършват и верификация на отчетените от бенефициентите стойности на индикаторите в ИСУН 2020. В допълнение следва да се обърне внимание, че за проследяване на голяма част от индикаторите по програмата информацията предоставя Националният статистически институт, както е залегнало в самата Оперативна програма. И не на последно място, в зависимост от спецификата на отделните процедури и проекти, на база на съществуващата *„Наредба за посочване на нередности, представляващи основания за извършване на финансови корекции, и процентните показатели за определяне размера на финансовите корекции по реда на Закона за управление на средствата от Европейските структурни и инвестиционни фондове”*, при неизпълнение на индикаторите е предвидено бенефициентите да възстановяват получената безвъзмездна финансова помощ, както е разписано в ЗУСЕСИФ и съобразно АПК.

2) Достатъчни ли са предвидените по вътрешни правила на УО контролни механизми;

Управляващият орган е заложил достатъчно механизми за контрол, като това е съобразено с постоянния процес за намаляване на административната тежест върху бенефициентите, които изпълняват проекти по ОПИК. Съгласно версия № 7 на Наръчника на ОПИК от 28.06.2019 г. се създават добре работещи механизми за управление на риска, на контрола и сигурността, за ефективно прилагане на пропорционални мерки за управление на процесите и за борба с измамите чрез оптимизиране на провежданите процедури, на функционалните връзки в ГД ЕФК и на опростяване на правилата с цел намаляване на административната тежест за потенциалните бенефициенти и за вътрешноведомствената координация. Действащите към момента контролни механизми са тясно обвързани с констатациите и препоръките на одитните органи, което от своя страна води до подобряване на механизмите за контрол, прилагани от ГД ЕФК.

УО на ОПИК постоянно следи за възможностите за намаляване на административната тежест за бизнеса. В тази насока са предприети стъпки за улесняване на достъпа до услугите посредством прилагането на е-управление. Положената основа за електронен обмен на документи и информация между бенефициентите и УО посредством ИСУН2020 е началото на процес, който се надгражда своевременно и води до свеждане до минимум на хартиения документооборот при изпълнението на проекти, финансирани по линия на ЕСИФ. Това въвежда процес на прозрачност, както за бенефициентите, така и за одитните органи, имащи отношение по изпълнението на проекти финансирани от фондовете на ЕС. Бъдещото надграждане на информационните системи за е-управление ще даде предимство на УО за подготовка на новата оперативна програма за иновации и конкурентоспособност 2021-2027.

При осъществяването на контрол се спазва заложеното в 125, параграфи 4, 5, 6 и 7 от Регламент (ЕС) № 1303/2013, а именно извършването на административни (технически и финансови) и физически проверки.

Процесът на верифициране на разходите се основава на получените от бенефициента документи, включително извършените управленски проверки в съответствие с чл. 125 от Регламент (ЕС) № 1303/2013. Разходите се верифицират въз основа на документите, представени от бенефициента с всяко искане за плащане, чрез извършване на управленски проверки.

Управленските проверки за верифициране на разходите включват:

1. документална проверка на всяко искане за плащане, подадено от бенефициента, включително и на придружаващата го документация, която обхваща минимум следните обстоятелства:

- а) разходите са направени и платени в периода на допустимост;
- б) разходите са свързани с одобрения проект;
- в) съответствие с програмните условия, включително, където е приложимо, съответствие с одобрената ставка за финансиране;

- г) съответствие с правилата за допустимост на разходите;
- д) съответствие и коректност на разходооправдателните документи и съществуването на адекватна одитна следа;
- е) при опростени форми на предоставяне на финансова подкрепа дали условията за плащане са изпълнени;
- ж) съответствие с правилата за държавна помощ и изискванията за устойчиво развитие, равни възможности и недискриминация;
- з) съответствие с правилата за възлагане на обществени поръчки и за определяне на изпълнител по реда на глава четвърта от ЗУСЕСИФ;
- и) спазване на правилата за публичност;
- й) физически напредък на проекта, измерен с общи и специфични за програмата крайни резултати, и където е приложимо, показатели за резултатите и микроданни;
- к) доставката на продукта или услугата е в пълно съответствие с условията на акта по чл. 2, ал. 1;

2. проверка на място на бенефициенти, включително на мястото на изпълнение на проекта и партньори на бенефициента, когато това е приложимо, по преценка на управляващия орган;

3. проверка на предоставените от бенефициента данни или микроданни, свързани с изпълнението на индикаторите по проекта.

С цел идентифициране на рискови проекти по Оперативната програма, Управляващият орган извършва проверки в специализирания инструмент за оценка на риска ARACHNE относно наличието на индикации, които биха могли да пречат за успешното изпълнение на проектите или индикации за измами и нередности.

Не на последно място, Управляващият орган е подложен на регулярни проверки от страна на Одитиращия орган, който извършва, както одити на отделните операции, така и системни одити, имащи за цел да се придобие увереност относно правилното функциониране на системите за управление и контрол на Управляващия орган на Оперативна програма „Иновации и конкурентоспособност“. Този постоянен процес позволява да се подобряват и надграждат системите за управление и контрол.

3) Какви са констатациите при проверки на място?

При проверките на място има изградена процедура, която следва всички изисквания на общностното и националното законодателство. Всяка извършена проверка на място се регистрира в ИСУН 2020, като се отразяват резултатите и констатациите от нея, препоръките към бенефициента и техният статус.

Основни задачи на всяка проверка на място са:

- да установи наличието на одитна следа (цялата документацията по проекта е налична и се съхранява в отделно досие), която позволява проследяването на изпълнението на всички дейности;
- да установи напредъка по изпълнението на проекта – съответствие със заложените в договора цели, дейности, резултати и времеви график;
- да установи спазването на правилата за информация и комуникация. Експертите проверяват дали изпълнените мерки отговарят на минималните задължителни реквизити. В случаите на поставени информационни табели, плакати, билбордове и стикери задължително при промяна на името и/или правно-организационната форма на бенефициента следва да бъде изработена нова табела. При промени на срока на изпълнение на АДПБФП (удължаване и/или предсрочно изпълнение) и промени в общия размер на допустимите разходи по проекта не следва да водят до промяна във вече изработените визуализационни материали.
- да идентифицира възникнали и/или потенциални проблеми и рискове, и да даде препоръки и срок за тяхното преодоляване/отстраняване;
- да направи снимков материал на всички резултати от изпълнените по проекта дейности (доставки, услуги, строителство/СМР);
- да потвърди, че при избора на изпълнители, бенефициентите следват и прилагат изискванията и процедурите, заложи в приложимите нормативни актове;
- да установи и потвърди (чрез физическа проверка и по документи), че закупеното оборудване е налично, инсталирано, въведено за експлоатация и отговаря на съответните спецификации;
- да установи и потвърди (чрез физическа проверка и по документи), че извършените от подизпълнителите услуги са реално предоставени и отговарят на съответните спецификации;
- да установи и потвърди (чрез физическа проверка и/или по документи), че строително-монтажните работи (СМР)/строителство са коректно изпълнени, съгласно спецификациите на договора;
- да установи, че доставеното оборудване и извършените услуги/СМР са осчетоводени в счетоводната система на бенефициента;
- да установи наличието на първични счетоводни документи или такива с еквивалентна доказателствена стойност, доказващи придобиването на оборудване/услуги/СМР;
- да установи, че се спазват хоризонталните политики на ЕС; да установи наличие ли е или не извършена нередност при изпълнението на сключен договор по ОПИК, по смисъла на § 1, т. 2 от Допълнителните разпоредби на Наредбата за администриране на нередности по Европейските структурни и инвестиционни фондове (приета с ПМС № 173/13.07.2016 г., обн., ДВ, бр. 57 от 2016 г., посл. изм., ДВ, бр. 90 от 2018 г.) и чл. 2, параграф 36 от

Регламент № 1303/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 17 декември 2013 година за определяне на общоприложими разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд, Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони и Европейския фонд за морско дело и рибарство и за определяне на общи разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд и Европейския фонд за морско дело и рибарство, и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1083/2006 на Съвета.

- Да установи факти и обстоятелства от значение за случая при определяне на финансова корекция по реда на чл. 70 и сл. от Закона за управление на средствата от Европейските структурни и инвестиционни фондове;
- Да установи налице ли е съответствие между документите предоставяни от бенефициентите чрез ИСУН 2020 и действителната правна и фактическа обстановка.

Извършването на тези проверки води до редица констатации, които се отразяват в месечния доклад за напредъка на ОПИК

4) Как се осъществява контролът по трудовите правоотношения на заетите лица в различните проекти и как се отчита и контролира отработеното време на лицата, пряко участващи в проектите. Има ли извършени проверки, установени ли са нарушения и наложени ли са санкции?

УО на ОПИК наблюдава изпълнението на договори за безвъзмездна финансова помощ като в този процес следи за съответствие на дейностите, изпълнени от бенефициентите с изискванията на националното и европейското законодателство: Административнопроцесуален кодекс, Закон за управление на средствата от Европейските структурни и инвестиционни фондове, Кодекс на труда, Наредбата за командировките в страната и др.

Контролът по трудовите правоотношения на експерти наети за изпълнение на дейности по договорите за безвъзмездна финансова помощ се осъществява на няколко етапа. УО извършва проверка на сключените трудови/граждански договори с назначените експерти, като проверява за прозрачност и равнопоставеност на процеса за подбор, както и дали са спазени приложимите нормативни изисквания в областта на трудовите правоотношения. В процеса на верифициране на разходите УО извършва проверка на отчетените документи по отношение на извършената работа от назначените по проекта експерти, а именно доклади за извършена/и дейност/и съгласно задълженията на бенефициентите и бенефициерите заложиени в административните договори за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ. Съгласно Ръководството за изпълнение на договори за безвъзмездна финансова помощ, публикувано на интернет страницата на ОПИК, при внасяне на

междинен/финален отчет, бенефициентите представят документи, потвърждаващи изпълнението на проекта. По отношение на дейностите, свързани с осигуряване на необходимия квалифициран персонал и персонал, отговорен за икономическите дейности, бенефициентите представят трудови договори/допълнителни споразумения към трудови договори, длъжностни характеристики за заеманата позиция/ длъжност, уведомления/справки от НАП по чл. 62, ал.3 от Кодекса на труда, документи, доказващи опит и квалификация.

Към междинния/финален отчет бенефициентите следва да представят и документи за извършените разходи за възнаграждения на наетия персонал, назначен за изпълнение на дейности по проекта, а именно: трудови договори; справка за подадените уведомления по чл. 62, ал.5 от Кодекса на труда; разчетно-платежни ведомости за изплатени суми за възнаграждения; платежни нареждания, заверени от банката/банкови извлечения за трансфер на изплатените данъци и осигуровки; банкови извлечения за преводи по дебитни карти/банкови сметки; разходни касови ордери; заповеди за отпуск, болнични листа и други приложими документи съгласно трудовото законодателство.

При извършване на проверки на място от УО, проверяващите експерти удостоверяват наличието на експертите, наети по проекта и осъществяваната от тях дейност във връзка с изпълнението на проекта. Тези обстоятелства се документират надлежно в документа отразяващ проверката.

Част от общите проверки за одобрение на дейностите и разходите, извършени в изпълнение на проекта са проверките, свързани с наемането на експерти и разходите по тях.

В заключение към така изложеното бих искал да добавя, че контролът, осъществяван по изпълнението на проекти, финансирани по ОПИК е съобразен със заложеното в европейско и национално законодателство, добрите практики от останалите страни членки на ЕС, като същевременно е обърнато и внимание върху намаляване на административната тежест върху бенефициентите по програмата.

С уважение,

ЕМИЛ

Минис

ОП